

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

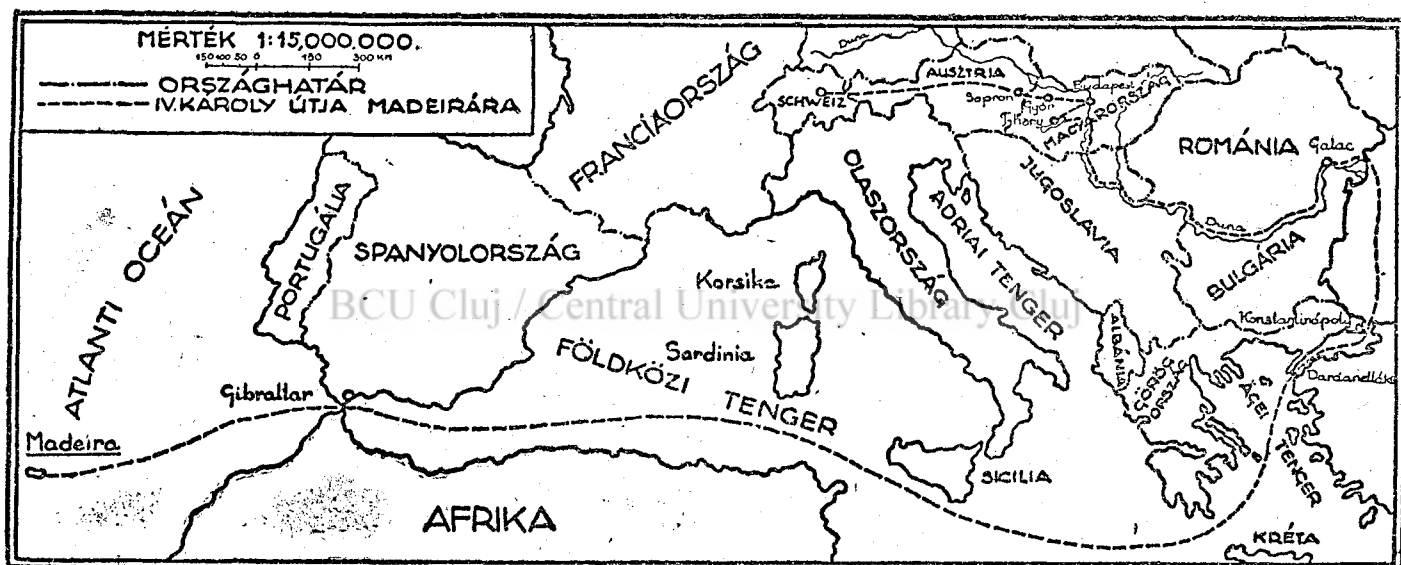
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON: 2-37. SZÁM.



még van valami enivaló. Német, francia lapok megrázó fényképeket közölnek a rettenetes nép-
pusztulásról. Második képünk rajzolója ilyen eredeti fölvétel után dolgozott.

1. Károly király és Zita megérkeztek szám-
üzetésük helyére, Madeira szigetére. A meleg
éghajlatu, szép sziget egyik élénk kikötő váro-
sában, Funchalban, helyezkedtek el, ide várják
gyermeküket is. Első képünk utjukat mutatja és
azt a nagy távolságot, amely immár volt orszá-
gaiktól elválasztja.

2. Mult számunkban irtunk arról a nagy
nyomorról, amely Oroszország Volga-menti vi-
dékein pusztítja az emberek millióit. Szekereken,
gyalogszerrel menekülnek olyan vidékekre, ahol

Nyílt levél a szerkesztőhöz.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A Magyar Szövetség keletkezése óta több oldalról hangzott fel azon aggodalom, hogy szervezése nem eléggé demokratikus. Engedje meg, tisztelt Szerkesztő úr, hogy ezen aggodalom keletkezésére vonatkozó nézetemet röviden elmondjam és azon meggyőződésemet indokoljam, hogy alakulatunk más, mint *demokratikus* nem lehet.

A Magyar Szövetségnek megalakulása első percétől kezdve számolnia kellett sovinszta eleneinek támadásaival. Pedig a Szövetség a magyar nemzeti kisebbség minden irányu politikai képviselője, a kisebbség jogainak érvényesítése céljából alakult meg, minden párt- és osztályérdeken felül állva és a Románia területén lakó minden magyart magában foglalva. Ezt szegezte le alakuló nagygyűlésünk, ezt a feladatot bízta vezetőire. Mi természetesebb tehát, hogy ellenei pártok viszálykodásainak, vagy osztályharcnak szeretnék kitéve látni. Bizunk népünk józanságában, politikai érettségében, hogy az első: a pártoskodás, ép oly kevéssé fog sikerülni, mint a második: az osztályharc. Hiszen a magyar nép mindig demokrata volt. A középkorban alkotmányos életünk nem egy, a nyugat mintájára alakult arisztokrácia, hanem a köznemesség kezében volt, 1848-iki törvényeink ezt az összpolgárságra bízta. Azóta utóbbinak főtörekvése volt a népnevelés általánosításával e vezetést az egész népre kiterjeszteni. Őszintén kérdelem, hát van itt a lehetősége annak, vagy kilátás arra, hogy egy osztály magához ragadja végkép az államvezetés hatalmát? Egy ily felfogás napról-napra ósdibb lesz, napról-napra kell, hogy elveszítse létjogosultságát:

A jogi felfogás ezen természetes, történelmileg is indokolt fejlődése kell, hogy biztosítsa Szövetségünk demokratikus jellegét. És ha mégis volnának aggodalmaskadók, ezeket

csak a vezetés emberei nézeteinek ismerete, jellemükben való bizalom oszlathatja el.

Tisztelettel

Báró Jósika Samu.

Nagy idők s a kicsiny ember.

Mindenkinek éreznie kell, hogy olyan világot értünk, olyan nagy idők jöttek ránk, a minők nem voltak soha, amióta emberek élnek ezen a földön. Soha így össze nem voltak zavarodva az emberek dolgai; soha annyi embert meg nem öltek egyszerre, mint ez alatt a pár év alatt; soha annyi vagyont és értéket el nem pusztítottak, mint most; és soha úgy nem gyűlölték az ember-fajták egymást, mint jelenben.

Már azt hittük, hogy a *Krisztusi* szeretetben és keresztyéni érzésben legalább félig megszelidültünk, de bizony csak a közmondásnak van igaza, hogy: *Embernek ember a farkasa*. Bizony csak olyanok vagyunk, mint a farkasból lett kutyák: nagyon kell ügyelni ránk, hogy egymásban kárt ne tegyünk.

Ezen kívül megtanulhattuk még azt is, hogy mikor a nagy idők eljönnek: ebben a nagy világfelfordulásban milyen kicsiny és könnyű az ember és minden ő dolga. Mint tavaszi áradáskor a jégtáblák, úgy forog, úgy változik körülöttünk minden, s mi nem vagyunk képesek se megállani, se megállítani a szélvihart. Mint forgó szél a könnyű falevelet, úgy sodort el szegényt és gazdagot, gyöngét és hatalmast a háboru szele; s mint a földrengés, úgy forgatott fel hatalmakat és nemzeteket valami emberfölötti nagy erő.

Ember-fajták, nemzetek szakadtak el és egyesültek; országhatárok tolódtak el s ezer éves hagyományok szűntek meg. Trónok omlottak össze s királyi családok lettek földönfutókká.

Az egyszerű, szegény zsellér-ember azt hitte, hogy ő már életében a faluja határán sem megy túl. Jött a háboru. Hegyek közé rejtett kicsiny falujából kiemelte s rádobta a galíciai széles mezőkre; onnan is elindította s valahol messze, Szibéria hideg, havas vidékén újra letette. Mire innen kimondhatatlan szenvedések és fáradoalmak árán *Japánon*, *Khinán* s operenciás tengereken keresztül haza vergődött: a felesége

már férjhez ment, mert holt-hirét hozták és el is temették.

Mikor voltak még ilyen idők és ilyen mesés emberi sorsok? Mikor volt ily kicsiny és tehetetlen az ember a maga sorsával szemben? Mikor volt ily kevéssé ura magának és mindannak, amit magáénak mondhat?

Bizony úgy jártunk, mint a gazda ember, aki hajszolja a lovait, hogy lám jól tudnak-e futni, s egyszer csak azt veszi észre, hogy nem tud megállani: a megvadult lovak elkapták a szekeret. Belehajszoltuk magunkat a háboruba, sok hazug jelszóval felkorbácsoltuk lelkesedésünket az emberölésre s most már nem tudjuk végét vetni a hóhérmunkának. Úgy jártunk, mint a román ember az ördöggel: megfogytunk az emder-gyűlölet gonosz szellemét és most szeretnők elbocsátani, de viszen magával.

Mit tegyünk, hogy minket is szét ne szagassanak a felidézett nagy idők gonosz szellemei? Mit csináljunk, hogy megmentjük magunkat, s ami nekünk drága, a végső romlástól és pusztulástól?

Tegyünk úgy mi együvé szakadt magyarok, mint a madárfiókák a fészekben, ha rájuk jön a jégverés. Összebujnak és védelmezik egymást, míg elvonul fejük felől a zivatar. Keressük és találjuk meg mi is egymást. Felejtünk el minden rosszat, amit egymásnak eddig tettünk s próbáljuk járnai a szeretet és megértés útját.

Ezt a célt kívánja szolgálai ez a lap. Válogatás nélkül meghívunk ide mindenkit, aki fájának és nemzetének sorsát nem a szájában, de a szívében hordozza. Alljuk körül és mentjük, amit még lehet.

Seprődi János.

A Magyar Szövetség köréből.

Ugron István volt miniszter akciója a Magyar Szövetség érdekében.

Olvasóinknak hírül adtuk múlt számunkban, hogy a kolozsvári prefektúra okt. 31-én a Magyar Szövetség központjának működését felfüggesztette és az elnökség ellen a kihágási eljárást folyamatba vette. A központi hivatal lepecsételtetett és az iratok lefoglaltattak.

Ugron István szövetségi alelnök nemrégiben leutazott Bukarestbe, hogy az intézőköröknek ez ügyben a szükséges felvilágosításokat megadja s a felfüggesztő rendelet visszavonását kieszközölje. A belügyminiszter

meg is ígérte neki, hogy az összes, ez ügyre vonatkozó iratokat Kolozsvárról elhozatja és azok áttanulmányozása után a Magyar Szövetség ügyében a lehető legrövidebb idő alatt véglegesen fog dönteni. Nehány nappal Ugron István alelnök visszatérése után a kihágási eljárást a Magyar Szövetség elnöksége ellen megszüntették s remélhető, hogy a Magyar Szövetség megszokadt működését újra fel fogja vehetni.

Az elbocsátott magyar tisztviselők ügye

megoldás előtt áll. Munkatársunknak alkalma volt e tárgyban beszélgetést folytatni dr. Mehes kolozsvári prefektussal, aki kijelentette, hogy az elbocsátott, esküt nem tett közalkalmazottak elhelyezése rövidesen meg fog történni. A tisztviselők egy részét szolgálataiba visszaveszik, azoknak el nem helyezhető része rendelkezési állományba kerül, a másik része nyugdíjaztatni fog. Elsősorban azok a tisztviselők nyerne alkalmazást, akik a román nyelvben, szóban és írásban kellően jártasok, a többi alkalmazott tisztviselő egy év alatt köteles a román nyelvet írásban és szóban elsajátítani. Az összes közalkalmazottak elmaradt illetményeiket 1920. augusztus 15-től számítotlan visszamenőleg megkapják 2:1 (2 korona megfelel 1 leunak) arányban az imperium átvétele előtt érvényben volt fizetések alapján. A rendelkezési állományba helyezett, valamint nyugdíjazandó tisztviselők ugyancsak az imperium átvétele előtt élvezett illetménynek megfelelőleg fognak rendelkezési állományba jutni, illetve nyugdíjaztatni, a szolgálattételre behívott tisztviselők ellenben a mai helyzetnek megfelelő illetményeket fogják kapni. Az illetmények kiutalása, valamint a tisztviselők megfelelő elhelyezése az eskü letétele után fog megtörténni.

A Magyar Szövetségnek e kérdésben kidolgozott és a közbejött akadály miatt az illetékes tényezők előtt be nem mutatható memoranduma azon álláspontra helyezkedik, hogy a tisztviselők elmaradt illetményeiket az imperium átvételétől számítotlan 1:1 arányban kapják meg visszamenőleg, a rendelkezési állományba, illetve nyugdíjba helyezendő tisztviselők a mai helyzetnek megfelelő illetmények után kapják meg fizetésüket, illetve nyugdíjukat ugyancsak 1:1 arányban. Ezzel kapcsolatosan a már nyugdíjba helyezett tisztviselők nyugdíja is kellően felemeltessék. Hisszük, hogy a kormány belátja majd a Magyar Szövetség kérésének jogos voltát és azon lesz, hogy a kérdés a tisztviselők teljes megelégedésére nyerjen megoldást.

Heti eseményekről, politikai és gazdasági kérdésekről leghivebben tájékoztat a
MAGYAR NÉP.

A román politika hírei. A trónbeszéd.

A sokáig húzódo kormányválság után e hó 28-án összejött a parlament, melyet a király trónbeszéddel nyitott meg. A trónbeszéd megemlékezik az alkotmányos rend biztosításáról és reményének ad kifejezést, hogy a néhol még ma is fennálló kivételes állapotok nemsokára meg fognak szünni. Új választójogi törvény fog a parlament elé kerülni az általános, titkos is kötelező szavazás elvén felépítve a kisebbségek részarányos képviseletével.

Az ellenzék a parlamenten kívül. A nemzeti és liberális (szabadelvű) párt nem vett részt a parlament ülésén, mindkét párt külön ülést tartott és a kormány eddigi politikáját éles bírálat alá vette. A liberális párt a parlament megnyitása napján nagy tüntetést rendezett Bukarestben az Averescu-kormány ellen.

KÜLFÖLD

A világbéke nehézségei.

A vashingtoni értekezlet, amely azért gyűlt össze, hogy a fegyverkezés korlátozásával a békéért munkálkodjék, egy csomó összekülönbözésre vezetett. A főszót Briand, a francia miniszterelnök vitte, aki tiltakozott az ellen, hogy Franciaországot a fegyverkezés megszüntetésére kényszerítsék. Németország még mindig veszélyes ellenség, mert — mondott Briand — a köztársasági Németország mellett ott van a császári Németország, amelynek háborus ereje ma is veszélyes. Németország egyik napról a másikra mozgósíthatja a hétmillió katonáját, akik a világháboruban részt vettek, van elég tisztje és altisztje, akik titkos utasításokat kapnak, gyárai pedig a legrövidebb idő alatt előállíthatják a szükséges municiót. Különben is igazságtalan dolog a szárazföldi leszerelést követelni, mikor Anglia, Amerika és Japán félelmes módon növelik hadihajóik számát. Harding, Amerika köztársasági elnöke Németország és Oroszország meghívását sürgeti, hogy Briand vádjaira feleletet adjanak. E két állam nélkül nem lehet a világbékét biztosítani.



Olaszország szintén aggodalommal nézi, hogy Amerika, Anglia és Japán a tengeri uralmon osztozkodnak és a többi államot kijátszani akarják. Másfelől Olaszország Jugoszlávia hazcias szándékai miatt aggódik. Az olasz lakosság nagyrésze rokonérzéssel tekint

Magyarországra, amely egyedüli megbízható gátja a csehek és szerbek tulságos hatalmi vágyainak.

Ausztria felosztása. A csehek és szerbek már arról álmodoznak, hogy Ausztriát is felosztják maguk között. Ez ellen Románia és Magyarország alighanem együttesen lépnének föl, mert mindkettőjükre nézve nagy veszedelmet jelentene, ha a szláv gyűrű összefonódnék körülöttük.

Népszavazás Nyugatmagyarországon. A trianoni békeszerződés Magyarország nyugati vármegyéinek határmenti részeit Ausztriának ítélte oda. A lakosság azonban nem akart belenyugodni az átcsatolásba s fegyverrel verte ki az osztrák csapatokat. Az olaszok közbelépésére Ausztria és Magyarország Velencében arra a megállapodásra jutottak, hogy Sopron városában és a környező kilenc faluban népszavazást tartanak, a többi részt Ausztria elfoglalhatja. A népszavazás előkészületei antant bizottság ellenőrzése mellett mostan folynak.

Új magyar kormány. Károly király trónfoglalási próbálkozása a magyar kormány bukására vezetett. A volt miniszterelnök, Bethlen István újból megbízást kapott Horthy kormányzótól kormányalakításra. Bethlen azon fáradozik, hogy a magyar pártokból, egy erős, egységes pártot alakítson. Ez a kísérlet a kisgazdapárt magatartásán aligha meg nem bukik.

Király-választás kérdése Magyarországon. Újabb hírek szerint a magyar trónt vagy egy angol, vagy egy olasz királyi hercegnek fogják följátnani. Károly hívei sem mondtak le arról a reménységről, hogy a volt király még visszatérhet Magyarországra. Ezeknek vezetőit a magyar kormány még mindig szigorú fogságban tartja.

HÍREK

Előfizetési díjakat szíveskedjék a következő címre beküldeni: Minerva részvénytársaság pénztárának, Cluj—Kolozsvár, Strada Regina Maria volt Deák Ferenc-utca 1 szám.

A király Marosvásárhelyen. Ferdinánd király december 4-én Marosvásárhelyre utazik ahol a marostordai népkönyvtárak fölavatási ünnepélyén vesz részt. A királyt nagy ünneplésben fogják részesíteni.

Az iszákosság ellen. Vasárnap, november 27 én délelőtt a kolozsvári megyeházán Mehes prefektus meghívására népes értekezlet gyűlt össze. A gyűlés tárgya az iszákosság elleni küzdelem volt. Mehes prefektus a gyűlést megnyitó beszédében kifejtette, hogy a munka mennyiségére és minőségére milyen nagy befolyással van a munkás ember józan, vagy iszákos természete. Maga győződött meg erről, ugyanis Kolozs-

megye falvaiban szombat estétől hétfő reggelig a korcsmákat bezáratta s ennek mind erkölcsi, mind munkálkodás tekintetében igen jó eredményei voltak. A kormánynak is jelentést tett a dologról s megvan a kilátás, hogy a vasárnapi korcsmatilalmat általánossá fogják tenni. A kérdéshez magyar részről is sokan hozzászóltak és általában helyeselték a mozgalmat. Bizottság is alakult, amely Kolozsvár városára nézve tervezetet fog kidolgozni az alkohol-ellenes küzdelemre. A prefekius pedig Kolozsvárra nézve is elrendelni szándékoszik, hogy az italméréseket szombat délutántól hétfő reggelig zárva tartsák.

Mi a falu érdekében azt az ohajtásunkat fejezzük ki, vajha a vallásos és társadalmi egyesületek működését ne gátolnák osztrák és hatósági beavatkozások. Ezeknek a zavartalan működése legalkalmasabb eszköz volna az iszákosság korlátozására. Egyébiránt a magyar egyházak is fölhivíák a kormány figyelmét a vasárnapi korcsmázás betiltására.

A csiki székelység közvagyona. Garofild földmivelésügyi miniszter ígéretet tett, hogy közelebből meg fogja látogatni a csiki székelyeket. A látogatás alkalmával dönt a csiki székelyek hatalmas közvagyonának ügyében. Az agrártörvény ezt a kisajátítás alá rendeli s így az a veszély fenyeget, hogy a közvagyon kilencztized részét elvonják eredeti rendeltetésüktől a székelyi intézmények támogatásától. A törvény intézkedése annál felünőbb, mert a román kézben levő hasonló eredetű naszói közbirtokot mentesíti a kisajátítás alól. Garofild miniszter látogatása remélhetőleg meghozza az igazságos és egyenlő elbántást.

A romániai németek szervezkedése. Német polgártársaink serényen és szívósan törekszenek megteremtteni a védekező intézményeiket. A bánátiak — a szászok példájára — utcák szerint is szervezkednek, ugynevezett szomszédságokba. Ezek 30—40 családot foglalnak egy egy szervezetbe, amely minden közös ügyet egységesen intéz. Megszivlelendő példa számunkra, magyarokra nézve.

Megint szabad az árukat kísérni. Tekintettel arra, hogy a vasúti vezérigazgatóságnak sehogyssem sikerült a vasúti tolvajokat megfékezni, ismét engedélyezték, hogy az élőállat, bor- és gabonaszállítmányokat a feladók kísérőjükkal szállíthassák. A kísérőkre vonatkozólag a régi idevágó rendeletek irányadók.

Katonai felmentést — a hadügyminiszterium rendelete szerint — csak azok kaphatnak, akiknek felnőtt leánytestvérük nincs és akik egyedüli családfenntartók és szüleiknek nincs annyi birtokuk, hogy azt haszonbérbe adva, jövedelméből megélhessenek. Hadi özvegyek gyermekei elsősorban felmenthetők.

Megjelent az Erdélyi Magyar Naptár. Több mint száz oldalon, sok szép képpel és nagyon érdekes, tanulságos cikkekkkel, a vásárok pontos jegyzékével megjelent az Erdélyi Magyar Naptár. Ára a terjedelemehez és érdekes tartalomhoz mérve nagyon olcsó: 9 leu. Egyfalusiak legjobban teszik, hogy csoportosan rendelik meg. A megrendelést a következő címre sziveskedjenek beküldeni: Minerva Rt. Cluj—Kolozsvár Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 1.

A magyar és szász nép jóakarója. Egy ismeretlen népboldogító röpiratban magyarázza román nyelven a földreform előnyeit. E röpiratot osztogatják most a falvakon. Igazságtalanságnak bélyegzi ez, hogy a magyarok és szászok eddig is zavartalanul használhatják birtokaikat és — ugymond — a reform megszünteti ezt az egészségtelen állapotot és a románok kezébe juttatja a földet. A röpirat ismeretlenség homályába burkolódzó írása eként igyekszik a falun a gyűlölet és kapzsiság tüzeit táplálni, élesíteni a magyarság rovására. Ezt a hatóságok összetett kezekkel nem nézhetik!

Mikor javul meg a vasúti áruforgalom? A vasutak vezérigazgatóságának egyik jelentése szerint a vasúti áruforgalom javulására mindaddig nincsen kilátás, amíg a 12.000 javításra szoruló teherkocsit rendbe nem hozzák.

Elrepült tehén. A legutóbbi losonci vásáron egy paraszt asszony tehenét 4000 koronáért eladta és a jó vásár öröme kis fiának egy léggömböt vett. A gyermek a léggömb zsinórját a kezére kötötte, majd mikor ez kissé vágta, az édesanyjától kért kölcsön zsebkendőt, ezt elengedte, mire a léggömb hirtelen a levegőbe emelkedett és elrepült. A megrémült anya kétségbeesve nézett a léggömb után, mert a zsebkendőbe volt bekötve a 4000 korona, a tehén vételára. Így repülnek Losoncon a tehenek.

Ingyen utazhatnak a tanuk. A bíróságok munkáját eddig rendkívül megnehezítette az a körülmény, hogy a büntetőtárgyalásokra beidézett tanuk, miután a vasúti költségeket nem tudták fedezni, sokszor nem jelentek meg s a tárgyalásokat ilykép el kellett napolni. Ezt a nehézséget most egyszeriben megszünteti az igazságügyminiszternek az a legújabb rendelkezése, hogy a büntető tárgyalásokra beidézett tanuk díjtalanul utazhatnak a tárgyalás színhelyére. A rendelet szerint a tanuk ezentúl az idézéssel együtt utazási igazolványt is foglalkozni, amit az illetékes bíróság két példányban kézbesített ki a tanunak. Az utazási igazolvány két példányt a rendeltetési helyre és vissza való utazásra szolgál. A tanu köteles visszautazása előtt utazási igazolványát a tárgyalást vezető bíróval aláírni és lepecsételteni, különben az igazolványt a vasuton nem fogadják el.

20 millióból 300 ezer lei. Az erdélyi közéletmezési üzem 20 millió lei nyereséggel zárta le számadásait. A nyereség a gazdáktól maximális árakon és rekvirálásokkal elvett termények magas eladási árából származik. A gazdák áldozatain szerzett nyereségből 300.000 leit fordítottak csupán a gazdasági célokra. Ezt is a román gazdasági iskolák kapták. A nyereség többi részét kaszinói, román egyházi stb. célokra fordították. Ezzel ugyan nem buzdítják a gazdákat áldozatkészre.

Erdélyi menekülteket fosztogató szélhámosok. Harminc erdélyi menekült feljelentést tett a budapesti államrendőrségen, hogy Baróti István és Vince János néven szereplő szélhámosok pénzt csaltak ki Erdélyben lakó hozzátartozóiktól azzal az ürüggyel, hogy Budapestre utaznak és átadják a menekült családgazdáknak. Ilyen módon egy millió koronára rugó

összeget csaltak ki, de Budapesten nem adták át. A lelkiismeretlen szélhámósok ellen széleskörű nyomozás folyik.

Visszaadják az elrekvirált lovakat. A hadsereg részére elrekvirált lovakat a kormány most természetben fogja visszaadni. Mindazok tehát, akiktől a hadsereg lovat rekvirált el és arról elismerényt kaptak, az elrekvirált ló helyett mást kapnak. Ezenkívül még kétezer tenyészkancaát fognak kiosztani a lótarló gazdák között, akik ellenértékképpen egy csikót lesznek kötelesek a hadsereg részére beszállítani.

Bánáti kereskedők sertésvásárlásai. Mivel a nagy kereslet következtében a Bánátban a sertések kifogytak, a bánáti sertéskereskedők, hogy a bécsi és csehószlovákiai kereskedőkkel kötött szerződéseiknek eleget tehessenek, Beszarábiából vásároltak egynéhány száz sertést. A hosszú szállítás következtében utközben a vásárolt sertéseknek majdnem 15 százaléka elpusztult.

Átalakult biztosító-társaság. Mint értesülünk Magyarország legrégebbi és legnagyobb biztosító intézete az „Első magyar általános biztosító-társaság” elhatározta, hogy Romániában levő elemi üzletállományát, a nagyszékényi „Románia” biztosító bank üzletével egyesíti olyformán, hogy ez utóbbi intézet részvényitőkéjét román érdekkeltséggel karöltve tízmillió leu teljesen befizetett összegre emeli fel. E kérdésben már e hó folyamán meg is tartották a közgyűlést, amely e finandális tranzakción kívül elhatározta, hogy a vállalat új cégét „Első erdélyi általános biztosító társaság” cím alatt Kolozsvár székhellyel jegyezteti be. Ugy az üzleti világban, mint a biztosító felek közt kedvező hatást tesz ez az átalakulás és a vállalat, mely röviden „Első erdélyi” néven, az eddigi alapelvekkel és körültekintéssel minden megszakítás nélkül nyomban meg is indítja működését, mindenütt a legmelegebb rokonszenvvel találkozik. Az új vállalat az első magyar koncernjéhez tartozó „Hazai” általános biztosító társaság, Bécsi biztosító társaság, a Bécsi élet- és járadék biztosító, valamint a „Nemzeti” baleset biztosító üzleteire is kiterjeszti üzletkörének klépítését.

Az adóbevallások határidejének december hó 31-ig való kitöltését kérte az Erdélyi Gazdasági Egyesület, mivel a földmivelő nép ma is tájékozatlan az iverk kitöltését illetőleg. A minisztertanácsi határozat az adóbevallások határidejét január 1-ig el is halasztotta.

Megjelentek a következő approbált tankönyvek: Fejes-Felméry: Új ábécé, ára 12 L. Péter, Tóth, Mezey: Olvasókönyv II., ára 11 L. Kaphatók: a Minerva Irod. és Nyomd. Műintézet R.-t.-nál, Kolozsvár, ugyanott mindennemű iskolai szerek, u. m.: füzet, toll, irón, kréta, iskolai nyomtatványok olcsó áron kaphatók. Szétküldés postacsomagban.

MULATTATÓ

Hegyek között.

*Hegyek között, hullámos aljból
Domborodó domb tetején,
Egy régi ősem süppedt sirján
Magánosan merengek én.*

*Szemközt az erdön fejsze csattog;
A hang visszhangosan hal el.
Egy hurjantás a másra vissza
Elnyújtott rezgéssel felel.*

*A levegőben vércse szállong,
Szárnyát alig rezzentve leng.
Másként sehol sincs semmi mozgás,
Se hang sehol. Se fent, se lent.*

*A bomlott élet nyers zajából,
A romlásból, mely messze dúl,
Habloccsanásnyi sem hat eddig,
Annyi se, mintha pengne húr.*

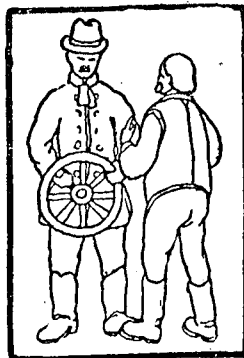
*Megnyugszom; itt a megriadt sziv
Minden új bajt, bút elkerül.
Nincs is sehol most béke, nyugvás,
Csak e sirban, s e sir körül.*

Tompa László.

Vidám emlékek.

A túri pap és hat kereke.

Nevezetes kis falu volt s talán mainapság is az Torda közelében, Tur, ma: Torda-Tur. Egy községben sem volt annyi felekezet, mint itt. Szegények voltak egyenként és összesen, épen, mint úri szerbe, számba járó birtokosai. Alig tudták papjukat eltartani. Voltak közöttük olyanok is, akik nemcsak a pap-sággal járó haróngozással, hanem ezenkívül mesterséggel is foglalkoztak. Némelyek közülök ennek ellenére is, országszerte nagy hírnévnek, dicsőségnek örvendettek, mint a milyen volt páter Szakács Vitos, ki nek vendégszerelő háza ajtaján a belépő ezt olvashatta: „Ha jőtek leszte, ha hoztak, esztek.”

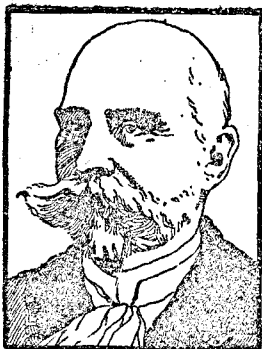


Az egyik felekezet papja, hogy nagy családjával megélhessen, kerek mesterséget folytatóit. Minden héten megcsinált hat kereket s midőn ezzel készen volt, tudta meg, hogy másnap vasárnap s e napon kötelessége a harangozás, predikálás.

Tudta ezt a kuratora vagy gondnok, aki ellenséges indulattal viseltett a szegénységében is másra nem szoruló papjával. Egy kerekét ellopta. A pap azon hitben, hogy csak öt kereke van meg, a hatodikot vasárnap csinálta. Eljő dél, beállit hozzája a gondnok, számon kéri: miért nem harangozott s templomozott? A pap hivatkozott öt kerekére. Egyházi hatóság elé került az ügy s neki onnan mennie kellett. Előcsuzot eképen:

Tóhátán hízott Tur!
Benned a pap sem él meg,
Ha nem farag s nem fúr.
Akkor legyen neked papod.
Mikor a kanrepül s a sas túr.

Mit nézz Dezső?



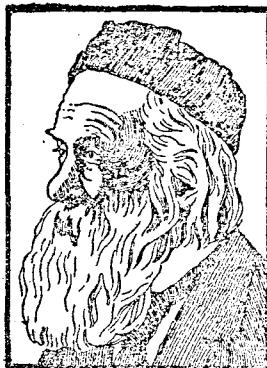
Br. Bánffy Dezső főispán-sága első éveiben (1875—79) a pénzügyminiszteriumban dolgozott eligazítván a várban a gőzsiklóra várakozva nézte a pesti oldalon levő palotákat, mikor vállára teszi valaki kezét és kérdi: — Mit nézz Dezső? — Nézem azokat a gyönyörű palotákat — feleli Trefortnak, a miniszternek, mert ő volt a kérdező — vajon kiké?

— Az egyik egy székcsinálólé (Thonet), a másik egy könyvkötőé (Érczhegyi), a harmadik egy lakatosé s így tovább magyarázza a miniszter. Látod Dezső, én Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere vagyok s ha meghalok, családomnak nem lesz hova fejét lehajtsa, nyomorban hagyom. Iparosoké a vagyon, azzá és nem urakká kell nevelni magyarországi ifjúságát. Ezt Bánffy beszélte nekem, kit Trefort különösen kedves öccsének fogadta s mikor találkoztak homlokon csókolta. A vármegye tanügyét teljesen reábizta még a tanfelügyelők választását sem véve ki. (És Bánffy ezen jogával élt is. Nem is neveztek ki megyéjében tudtán kívül tanügyi embert, de ha kellett, a tanúgyhoz nem-értő emberből is tanfelügyelőt faragott.)

Treforttal tartva, gyakran mondá: Désnek nem urakat nevelő intézetre van szüksége, hanem olyanra, mely erős, öntudatos iparos polgárokat nevel, s olyant is pártfogolt. Nem rajta mult, hogy Dést nem tehette azzá amivé szándákolta.

A tudós inge.

A gróf Bethlen-fiuknak volt nevelőjük a nagy tudós, Brassai, Bethlenben. Fennálló íróasztalánál úgy-úgy



elmerült a tudományos könyvben, hogy nem vett észre semmit maga körül. A grótnak Barabás nevű gazdatisztje volt, kinek Eszternevi leánya igen szerette a képeket. Brassainak inge mind francia kártyaszemű alakokkal volt ellátva. Ére vetett szemet a kislányka, mint nekem már idős asszony korában Désen elmondotta. Hozzá

ment kis ollójával s rajta szemenként kivágta a neki tetsző alakokat anélkül, hogy Brassai észrevette volna.

Egy barázdán.

Az alkotmányos időszak elején Dés város képviselőtestülete tanácsválasztásra gyűlvén, meg is választották az urak pártfogoltját, az egykori író és lapszerkesztő Gyárfás Ferencet egyik tanácsosnak, kinek élces eszén és pennáján kívül semmije sem volt. Utána a polgárok pártfogoltja, később ügyvéd, Nagy Károly jön. Jelöltsége ellen felszólt az egyik úr, mondván:

— Nem lehet tanácsos, mert Désen egy barázdabirtoka sincsen!

— Ugyan, hogyne volna, Tekintetes Communitás! — mondja Miklósi József főjegyző.

— Ugyan hol? — kérdik az urak.

— Hát mindenütt a Gyárfás uraméval egy barázdán.

Elnévelték az urak is magukat. — Nagy Károly egyhangulag lett városi tanácsos. *Kádár József.*

Ezer varju ellen elég egy kő.

Igy példázza a közmondás a nagyszámu, de gyönggyáva ellenséget. Pedig nem épen adott okot arra a varju, hogy ellenséggel hozzuk őt egy kalap alá. És vele együtt még sok más madár sem, melyet a gazdember nagy bosszankodással csak akkor lát, mikor vetéséből, gyümölcsöséből azok is elgazdálkodnak egy-egy falatot. Mert hát igaz, kárt tesz a varju öszrefordultával a zsenge törökbuzában, a veréb az érő árpában, kölesben, buzában, a cinkék a napraforgóban, a pinty, a seregély a cseresznyében, a szőlőben. De, ha szólni tudnának, vagy még inkább, ha mi szavukat értenők, hangos káromással, vagy hegyes csiripolással hozakodnának elő, hogy jussuk van ám nekik is ahhoz az áldáshoz. Jussuk van, mert Isten után ők is szépen kiveszik részüket a vetés megmentésében, a gyümölcs nagynevelésében.

Mikor János gazda a kukoricásához osonkodva az ezer varju közé hajítja követ, az égre fölfelellő sereg bizonyára így károm neki: Kár elfeledned, hogy mi a tavasszal is itt feketéllettünk ekéd után. Akkor a szemed meglepéssel tekintett kéklő tollunkra, mikor hernyó, csimaz és pondrók után szorgalmaskodtunk. De a kertedben s a réteden is mindenütt segítő társat láttál bennünk, ha a tücsök és sáskasereg után szállodgáltunk. Bezzeg a városon még összel is megbecsülnek bennünket, ha a szemétdombok rothadó hulladékát takarítjuk el.

Az árpán nyüzsgő verebek közé szitkozódás közben mordályból maréknyi sörétet durrint János gazda. A verébrajnak megmenekült tagjai szomorúan sipongva panaszkodnak egymásnak egy szomszédos fa terebélyes tetején. — „Ha mi nem vagyunk, dudva vetné föl a János gazda vetését. A zordon őszön, a havas télen mi járjuk be sármány- és tengelic-társainkkal a tarlót, a hóból kiágaskodó dudvákat. Mi szedegetünk föl minden káros magot a földről. Pedig ha az ottmarad, a belőle kelt burján tízannyi árpát is elnyomna, mint amennyit mi most tőle kérünk. Aztán a kórén tavaszig, cserebogár-keelésig el tudjuk tengetni életünk. Akkor nem kell a te vetésed, — János gazda — jó nekünk a hernyó, a lepke, a levéltetű s a cserebogár is. De ne feledd, hogy megint csak te mennél tönkre, ha mi nem pusztítanók azokat kertedből és káposztásodból“.

— Látod János gazda — folytatja egy másik — te a szolgádtól nem sajnálsz a szalonnádat és a kenyeredet, pedig azt is a magadéból vonod el. Sőt még bért is adsz fejébe. Ne sajnáld tőlünk ezt a pár magot, mert mi is szorgalmunk téged, még pedig ingyen. S okos emberek megvigyázták, hogy a mi szolgálatunk nagyobb esztendőkön át a te kertedben, mint egy jól fizetett kertészé.

János gazda süketen odább ballagott s beesteledve érkezett házához. Háza tetején billegő-bólongó hajladozással kuvik-madár ült a káromgón. Hangját hallva, hajító fával azt is elkergette. „Nem jó jel — fontoskodott magában — halált hoz a házba“. Igaza volt, nagy igaza. De azt nem a házanépe, hanem az egerek, a pockok tudják legjobban, hogy mennyire igaza. Éjszakának idején azok között osztogatja télen, nyáron lankadatlan szorgalommal a halált. S mindezekért épen csak szállást kér a padláson, vagy a csürben, semmi egyebet.

S a bagoly, a bölcseségnek tovaszálló madara azt huhogta János gazdának vissza: „Ne bánts a te ingyenes cselédeidet, az égnék házad táján fészkelő madarait, mert azokat Isten küldte szolgálalodra.“

Gelei József.

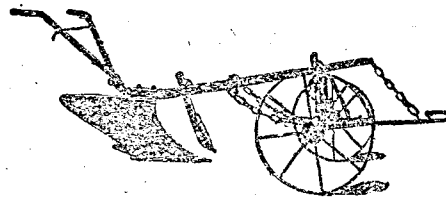
SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. I. Tudósításokat szívesen fogadunk és az e téren kifejtett munkásságot tisztességesen díjazzuk. Eredeti adománynak, érdekes falusi eseteknek ugyancsak örülnénk.

H. D. Az üdvözlési hálálatlan köszönjük. Az ígért cikket várjuk.

S. P. Legkedvesebb terveink épen az, amit ön kíván: olvasóinkat a szerkesztői üzenetekben ügyes-bajos dolgalkban fölvilágosítani! Tessék kérdezn!

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETPÉNTÉK



Az őszi szántás göröngyeit a téli fagy széjjel porlasztja, a porhanyó földben tavasszal jobb fészket talál az elvetett mag,

jobbán kél, egyenletesebben fejlődik. Az őszi szántás konserválja nyárára, mintegy elraktározza a talaj nedveségét. Az őszi szántásba vetett növény egy hónappal tovább bírja a szárazságot, mint a tavaszi szántásba vetett növény. A szántáshoz használjunk jól fordító ekéket és ha vásárolunk, úgy vaskéket vegyünk, amelyet a mellékelt ábra is mutat. A jó szerszám már fele munkát, a jó munka fele termést jelent.

Utmutató a gazdák részére. Az Erdélyi Gazdák Zsebnaptára, amely a földreform, állattenyésztés, növénytermelés, teigazdaság, számtartás, szőlészet, kertészet stb. stb. terén szükséges tudnivalókat mintegy 200 oldalon tartalmazza. A Török Bálint E. G. E. titkár szerkesztésében megjelent naptár ára 20 L. Kiszagadák ha együttesen egyszerre legalább 5 db-ot rendelnek, 15 L.-ért kapják Kolozsvárt, Atilla-u. 10. sz. alatt.

Felesleges pénzünket adjuk át a szövetségnek gyümölcsöző kezelésre és ne a bankokba helyezzük, mert a bankok 3—5 százalékot fizetnek a földműveseknek és 16—36 százalékot szednek a kölcsönre szoruló gazdáktól. Akár a hitel, akár a fogyasztási szövetségeknek adjuk pénzünket kamatozásra, a köz céljait szolgáljuk vele.

Vágási tilalom. A hivatalos tap 160. száma közli a 4741. sz. miniszteri rendeletet. E rendelet szerint tilos levágni a 6 évesnél fiatalabb magyarifajta, 4 évesnél fiatalabb nyugati marhát. A bika-borjúk 1—6 hónapos korukban levághatók. Az üsző borjúk levágása tilos. A juhok, kosok vághatók. A nőtény bárányok levágása tilos. A sertés és malac vágása nem esik korlátozás alá. A földművelő nép a kormánytól az állatállományának nem a számbeli, hanem minőségbeli emelését várja.

A cukorrépa termelő földművesek figyelmét felhívjuk az Erdélyi Gazdasági Egyesület december 15-iki cukorrépa termelői értekezletére. A kiszagadák gazdaköreik útján együttesen is képviselhetik magukat. Az értekezlet célja a termelői szerződések felülvizsgálása és a gazdákra nézve kedvezőbb pontok felvétele.

A Nemzetközi Munkaügyi hivatal most tartotta meg III. közgyűlését Genfben. A N. M. H. elnöksége azt a javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, hogy a kötelékbe tartozó 40 állam tegyen saját hatáskörében oly irányú intézkedéseket, hogy a mezőgazdasági munkaadók és munkások kollektív szerződésébe vegyék bele az évenkénti munkaórák megengedhető legmagasabb számát, amelyek között azután a napi munkaidő az egyes évszakokban a különféle gazdasági és éghővi viszonyoknak megfelelően változhat.